

POSTANOWIENIE

Dnia 27 czerwca 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z odwołania Z. K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddziałowi w Ł.
o rentę z tytułu niezdolności do pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 27 czerwca 2018 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 5 kwietnia 2017 r., sygn. akt III AUa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. nie obciąża wnioskodawcy kosztami zastępstwa procesowego organu rentowego w postępowaniu kasacyjnym,**
- 3. przyznaje adwokatowi E. Ś. od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w [...] kwotę 120 (sto dwadzieścia) zł, powiększoną o należny podatek od towarów i usług, tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej wnioskodawcy z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z dnia 5 kwietnia 2017 r. oddalił apelację ubezpieczonego Z. K. od wyroku Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 18 stycznia 2017 r., którym oddalono odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddziału w Ł. z dnia 7 marca 2013 r. odmawiającej ubezpieczonemu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy.

W uzasadnieniach sądów *meriti* przyjęto, że powstałe, ale niewykryte u ubezpieczonego początki choroby występujące między styczniem 2009 r. a majem 2012 r. nie ograniczały jego zdolności do pracy, a naruszenie sprawności organizmu w stopniu powodującym całkowitą niezdolność do pracy nastąpiło w dniu 29 maja 2012 r., kiedy zdiagnozowano badaniem USG raka nerki skutkującego hospitalizacją i usunięciem nerki. Oznacza to, że ubezpieczony nie spełnia wszystkich przesłanek przyznania renty z tytułu niezdolności do pracy z art. 57 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 1383 ze zm., dalej jako ustawa emerytalna). Nie był bowiem osobą całkowicie niezdolną do pracy przed wprowadzeniem z dniem 23 września 2011 r. ust. 4 do art. 58 ustawy emerytalnej (na mocy ustawy z dnia 28 lipca 2011 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, Dz.U. Nr 187, poz. 1112), który dla zwolnienia z obowiązku wykazania przesłanki określonej w art. 57 ust. 1 pkt 2 w związku z art. 58 ust. 2 ustawy emerytalnej, tj. wymogu pięcioletniego okresu składkowego i nieskładkowego przypadającego w ciągu ostatniego dziesięciolecia przed zgłoszeniem wniosku o rentę lub przed dniem powstania niezdolności do pracy, wymaga, oprócz całkowitej niezdolności do pracy, wykazania 30 lat okresów składkowych. Ubezpieczony nie posiada pięcioletniego okresu składkowego i nieskładkowego, o którym mowa w art. 57 ust. 1 pkt 2 w związku z art. 58 ust. 2 ustawy emerytalnej, gdyż w okresie od dnia 29 sierpnia 2002 r. do dnia 28 sierpnia 2012 r. udowodnił łącznie 1 rok, 11 miesięcy i 27 dni okresów składkowych i nieskładkowych, a w okresie od dnia 29 maja 2002 r. do dnia 28 maja 2012 r. 2 lata, 2 miesiące i 27 dni tych okresów, jak też wykazał jedynie 27 lat, 8 miesięcy i 7 dni okresów składkowych. Tym samym, mimo stwierdzonej całkowitej niezdolności do pracy, nie mógł nabyć prawa do renty.

Od wyroku Sądu Apelacyjnego ubezpieczony wniósł skargę kasacyjną zarzucając naruszenie przepisów postępowania w sposób, który miał istotny wpływ na wynik sprawy, a mianowicie:

1) art. 386 § 6 k.p.c. przez brak właściwej realizacji wskazań co do dalszego postępowania wyrażonych w uzasadnieniu wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 3 maja 2014 r. (III AUa [...]) w zakresie prawidłowego ustalenia, czy skarżący stał

się całkowicie niezdolny do pracy przed dniem 23 września 2011 r., zarówno w postępowaniu przed Sądem Okręgowym w Ł. przy ponownym rozpoznaniu sprawy, jak i przed Sądem Apelacyjnym,

2) art. 378 § 1 k.p.c. w związku z art. 217 § 3 k.p.c. przez nierozpoznanie sprawy w granicach apelacji i brak odniesienia do apelacyjnego zarzutu braku dostatecznego wyjaśnienia okoliczności, czy stał się on całkowicie niezdolny do pracy przed dniem 23 września 2011 r.,

3) art. 217 k.p.c. w związku z art. 278 § 1 k.p.c. i art. 285 § 1 k.p.c., art. 286 k.p.c., art. 241 k.p.c., art. 232 zdanie drugie k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. przez nie przeprowadzenie dowodu z uzupełniających opinii biegłych nefrologa i onkologa na okoliczność wpływu tempa wzrostu i rozwoju nowotworu nerki na ustalenie okoliczności, czy skarżący stał się całkowicie niezdolny do pracy przed dniem 23 września 2011 r. mimo potwierdzenia przez biegłego nefrologa dr M. K. orzeczenia lekarza orzecznika ZUS, że to data wykrycia nowotworu - a nie data operacji - stanowi datę początkową jego niezdolności do pracy, który jednocześnie w tej samej opinii stwierdził, iż z przedstawionej dokumentacji medycznej nie wynika, aby przed dniem 29 maja 2012 r. skarżący z powodu tego właśnie guza nerki był niezdolny do pracy - co w świetle obowiązku biegłych lekarzy do wydania opinii również w oparciu o bieżący stan wiedzy medycznej i stwierdzone w dniu 29 maja 2012 r. rozmiary guza powoduje, że opinia ta jest nieprzekonująca, niekompletna, pomija istotne okoliczności, nie zawiera analizy, czy w świetle aktualnej wiedzy medycznej skarżący stał się całkowicie niezdolny do pracy przed dniem 23 września 2011 r., a zatem jest niepełna, niejasna, nienależycie uzasadniona oraz sprzeczna z zasadami logicznego wnioskowania,

4) art. 316 § 1 i 2 k.p.c. w związku z art. 391 k.p.c. w związku z art. 382 k.p.c. przez niezasadne zamknięcie rozprawy apelacyjnej bez przeprowadzenia dowodu z uzupełniających opinii biegłych nefrologa i onkologa na okoliczność zarzutów skarżącego związanych z opisanym w naukowym piśmiennictwie tempem wzrostu i rozwoju nowotworu nerki i jego wpływu na ustalenie, czy nowotwór nerki istniał przed dniem 23 września 2011 r., a jeśli tak, czy powodował konieczność natychmiastowej operacji - mimo orzeczenia lekarza orzecznika ZUS, że skarżący jest całkowicie niezdolny do pracy już od chwili wykrycia nowotworu nerki w dniu 29

maja 2012 r., a nie dopiero od operacji jego usunięcia i potwierdzenia tego faktu przez biegłego nefrologa dr M. K. (opinia uzupełniająca z dnia 27 września 2016 r.), który jednocześnie w tej samej opinii stwierdził, iż z dokumentacji medycznej nie wynika by przed dniem 29 maja 2012 r. skarżący z powodu tego właśnie guza nerki był niezdolny do pracy - co powoduje, że opinia ta wymaga uzupełnienia.

W podstawach materialnoprawnych skargi kasacyjnej skarżący wskazał na naruszenie art. 57 ust. 1 pkt 2 oraz art. 58 ust. 1 pkt 5, ust. 2 oraz ust. 4 ustawy emerytalnej w brzmieniu obowiązującym po dniu 23 września 2011 r. przez ich niewłaściwe zastosowanie wobec braku stosownych ustaleń dotyczących faktycznej daty powstania u niego niezdolności do pracy, w szczególności czy miało to miejsce przed dniem 23 września 2011 r., a więc przed wprowadzeniem ustępu 4 do art. 58 tej ustawy i przez to naruszenie art. 386 § 4 k.p.c. przez nierozpoznanie istoty sprawy.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w [...] do ponownego rozpoznania.

Potrzebę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący uzasadnił stwierdzeniem, że skarga jest oczywiście uzasadniona, a brak wyeliminowania zaskarżonego wyroku z obrotu prawnego spowoduje, że w obrocie będzie funkcjonować orzeczenie oparte na rozstrzygnięciu dokonanym z rażącym naruszeniem art. 386 § 6 k.p.c., art. 378 § 1 k.p.c. w związku z art. 217 § 3 k.p.c., art. 217 k.p.c. w związku z art. 278 § 1 k.p.c. i art. 285 § 1 k.p.c., art. 286 k.p.c., art. 241 k.p.c., art. 232 zdanie drugie k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c., art. 316 § 1 i 2 k.p.c. w związku z art. 391 k.p.c. i w związku z art. 382 k.p.c. oraz art. 57 ust. 1 pkt 2 oraz art. 58 ust. 1 pkt 5, ust. 2 oraz ust. 4 ustawy emerytalnej w brzmieniu obowiązującym po dniu 23 września 2011 r. oraz art. 386 § 4 k.p.c. przez nierozpoznanie istoty sprawy.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz o zasądzenie na jego rzecz od skarżącego kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

W orzecznictwie utrwalony jest pogląd, że Sąd Najwyższy, jako sąd kasacyjny, nie jest sądem zwykłej trzeciej instancji, zaś skarga kasacyjna nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie. Rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje wyłącznie z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. Dlatego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wśród istotnych wymagań skargi kasacyjnej ustawodawca wymienił obowiązek złożenia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie. Spełnienie tego wymogu polega na przedstawieniu odpowiedniego, wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wykaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadni, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek. Należy przy tym zauważyć, że ustawodawca celowo wyodrębnił w oddzielnych przepisach art. 398⁴ k.p.c. obowiązek przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (§ 1) i obowiązek przedstawienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania wraz z uzasadnieniem (§ 2). Są to dwa odrębne, kreatywne elementy skargi kasacyjnej, które spełniają określone cele i podlegają ocenie Sądu Najwyższego, na różnych etapach postępowania kasacyjnego. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione, a dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie wystarczy odesłanie do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich

domyślać. Skarga kasacyjna jest wszak szczególnym środkiem zaskarżenia, realizującym przede wszystkim interes publiczny, polegający na usuwaniu rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych oraz na wspomaganiu rozwoju prawa, zatem uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno koncentrować się na wykazaniu, iż takie okoliczności w sprawie zachodzą (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., II UK 246/07, LEX nr 449007; z dnia 10 marca 2008 r., III UK 4/08, LEX nr 459291; z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 404134; z dnia 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08, LEX nr 406392). Dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. konieczne jest, zatem zawarcie w skardze kasacyjnej odrębnego wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, zawierającego profesjonalny wywód prawny nawiązujący do wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. przesłanek „przedsądu” ze wskazaniem, które z nich występują w sprawie i z uzasadnieniem stanowiska skarżącego w tym przedmiocie.

Sumując powyższe oznacza to, że skarżący powołując się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej, przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., musi opisać, w czym - w jego ocenie - wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, iż rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, czyli że jej zarzuty są zasadne „na pierwszy rzut oka” (*prima facie*) i w sposób oczywisty prowadzą do uznania zaskarżonego wyroku za błędny oraz jego wzruszenia (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531 i orzeczenia tam powołane). Jest tak dlatego, że o ile do uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, aby jej podstawa była usprawiedliwiona, o tyle do jej przyjęcia do rozpoznania konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia prawa materialnego lub procesowego, widocznej przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez wdawania się w pogłębioną analizę prawną. Z tego względu przyjmuje się, że nie spełnia tego wymagania odwołanie się do podstaw kasacyjnych i opatrzenie zawartego tam zarzutu dodatkowo określeniem rażącego, ewidentnego, kwalifikowanego lub oczywistego, jeżeli nie zostanie wykazane, w czym

przejawia się oczywistość wydania wadliwego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 lutego 2014 r., III PK 86/13, LEX nr 1644571 i orzeczenia tam powołane oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 sierpnia 2014 r., II CSK 77/14, LEX nr 1511117).

Skarżący nie wykazał istnienia tak rozumianej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), ponieważ nie jest wystraszające, co zaznaczone zostało w rozważaniach dokonanych powyżej, zastąpienie wyводу prawnego w uzasadnieniu wniosku samym tylko stwierdzeniem, że doszło do „rażącego” naruszenia licznych przepisów wymienionych w podstawach skargi kasacyjnej, co miało istotny i oczywisty wpływ na treść zaskarżonego wyroku i powoduje nierozpoznanie istoty sprawy. Podstawy skargi kasacyjnej nie podlegają badaniu na tym etapie postępowania przed Sądem Najwyższym, w związku z czym o tym, że skarga jest oczywiście uzasadniona nie może decydować argumentacja zawarta w uzasadnieniu jej podstaw (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 kwietnia 2018 r., III CSK 337/17, LEX nr 2483656 czy z dnia 11 kwietnia 2018 r., II UK 277/17, LEX nr 2490632). Ponadto skarżący zarzucając rażące naruszenie przepisów postępowania stara się podważyć ustalenia faktyczne poczynione w sprawie, kwestionując opinie biegłych lekarzy sądowych, z których wynika, że „przed majem 2012 r. naruszenie sprawności organizmu nie powodowało ograniczenia jego zdolności do pracy, a tym bardziej takiej zdolności go nie pozbawiało”. „Guz mógł powstać przed dniem 23 września 2011 r., a więc nie jest to okoliczność sporna, jednak samo istnienie guza nie powodowało niezdolności do pracy”. Za niewystarczające dla uznania skargi kasacyjnej za oczywiście uzasadnioną uznać jednak należy ogólne tezy odnoszące się do opinii biegłych w zakresie przyjętej daty całkowitej niezdolności do pracy, jak i nieuwzględnienie w opiniach aktualnego stanu wiedzy medycznej dotyczącej tempa rozwoju jego choroby i wynikających stąd możliwości.

Z tych względów, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, bez obciążania skarżącego kosztami zastępstwa procesowego organu rentowego w postępowaniu kasacyjnym.

